

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΑΣΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΔΑΣΩΝ ΚΑΙ ΔΑΣΙΚΟΥ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΔΑΣΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΓΡΙΑΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΘΗΡΑΣ**

Ταχ. Δ/ση: Τέρμα Αλκμάνος
Ταχ. Κώδικας: 115 28, Ιλίσια
Πληροφορίες: Ν. Μπόκαρης
Τηλέφωνο: 2131512281
E-mail: n.bokaris@prv.ypoka.gr
diaxeirisidason@prv.ypoka.gr

ΠΡΟΣ:

Υ.Π.ΕΝ.
Γραφείο Νομικών και Κοινοβουλευτικών
Θεμάτων

ΘΕΜΑ : Απάντηση στην με Α.Π. 2615/10.06.2022 Ερώτηση της Βουλής των Ελλήνων «Να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα των επιθέσεων αγριόχοιρων και τσακαλιών σε αγροτοκτηνοτροφικές μονάδες».

ΣΧΕΤ.: α) Η αριθ. 2615/10.06.2022 Ερώτηση της Βουλής των Ελλήνων «Να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα των επιθέσεων αγριόχοιρων και τσακαλιών σε αγροτοκτηνοτροφικές μονάδες» (Α.Π. Εισερχ. ΥΠΕΝ/ΔΔΔ/60805/1920/14-06-2022).

β) Η με Α.Π. ΥΠΕΝ/ΔΔΔ/71418/545/2019 απόφαση του Υφυπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας με θέμα «Δίωξη ημίαιμων, μη δεσποζόμενων, χοίρων και αγριόχοιρων σε αγροτικές και λοιπές περιοχές» (Β' 3139), όπως τροποποιήθηκε με την Α.Π. ΥΠΕΝ/ΔΔΔ/6741/252/2021 (Β' 283) απόφαση και ισχύει.

γ) Η Κοινή Υπουργική Απόφαση Υφυπουργών Περιβάλλοντος και Ενέργειας - Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων με Α.Π. 147/21886/2021 «Πρόγραμμα επιζωοτιολογικής επιτήρησης, πρόληψης και ελέγχου της Αφρικανικής Πανώλους των Χοίρων στους αγριόχοιρους - Καθορισμός πλαισίου συνεργασίας αρμόδιων αρχών και φορέων για τη διαχείριση του πληθυσμού των αγριόχοιρων, την ενίσχυση της επιτήρησης της Αφρικανικής Πανώλους των χοίρων σε αγριόχοιρους και τη διαχείριση εστιών της νόσου σε αγριόχοιρους» (Β' 313).

δ) Το με Α.Π. ΥΠΕΝ/ΔΔΔ/50664/1554/25-05-2021 «ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΑ ΕΠΕΙΓΟΝ» έγγραφό μας «Λήψη άμεσων μέτρων για τον έλεγχο του πληθυσμού των αγριόχοιρων και των υβριδίων αυτών».

ε) Το με Α.Π. ΥΠΕΝ/ΔΔΔ/74096/2236/03 -08-2021 «ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΑ ΕΠΕΙΓΟΝ -ΑΜΕΣΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ» έγγραφό μας «Άμεση συγκρότηση συνεργείων δίωξης για τον έλεγχο του πληθυσμού των αγριόχοιρων και των υβριδίων αυτών».

στ) Το με Α.Π. ΥΠΕΝ/ΔΔΔ/103674/3409/19.01.2022 έγγραφό μας «Οργάνωση και λειτουργία Ομάδων Κυνηγών για τον έλεγχο πληθυσμού αγριόχοιρων και των υβριδίων αυτών σε περιοχές που ισχύουν τοπικές απαγορεύσεις θήρας για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων που προκαλεί ο υπερπληθυσμός τους στη γεωργία, στη δημόσια ασφάλεια και στη βιοποικιλότητα».

Σε απάντηση στην ανωτέρω σχετική Ερώτηση της Βουλής των Ελλήνων και αναφορικά με τα θέματα που άπτονται των αρμοδιοτήτων μας, θέτουμε υπόψη σας τα ακόλουθα:

Α. Αναφορικά με τις ζημιές που προκαλούνται από αγριόχοιρους σε αγροτοκτηνοτροφικές μονάδες:

Το θέμα αυτό αφορά στο σύνολο της Χώρας και έχει απασχολήσει τις αρμόδιες δασικές και κτηνιατρικές υπηρεσίες προκειμένου να βρεθεί λύση και να εξαλειφθούν τα προβλήματα με τη διαχείριση του πληθυσμού των αγριόχοιρων, τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και σε ορισμένες περιοχές της Χώρας που η εμφάνιση των αγριόχοιρων προκαλεί μεγαλύτερα προβλήματα.

Για τον παραπάνω λόγο το Υπουργείο Περιβάλλοντος με αποφάσεις και εγκυκλίους που εξέδωσε (β', γ', δ', ε' και στ' σχετικά) προς όλες τις Δασικές και τις συναρμόδιες Κτηνιατρικές Υπηρεσίες και φορείς, καθόρισε το πλαίσιο ελέγχου των πληθυσμών αγριόχοιρου και έδωσε εντολές για την άμεση συγκρότηση των συνεργείων δίωξης ή των ομάδων κυνηγών που προβλέπονται από το Δασικό Κώδικα, προκειμένου να ασκηθεί με τρόπο ελεγχόμενο η θήρα των αγριόχοιρων και των υβριδίων αυτών για λόγους δημοσίου συμφέροντος και προάσπισης της δημόσιας υγείας.

Επισημαίνουμε ιδιαίτερα την ανωτέρω (β) σχετική απόφαση του ΥΠΕΝ με βάση την οποία επιτράπηκε στα πλαίσια των διατάξεων της παραγράφου 2α του άρθρου 259 του ν.δ. 86/1969 (Α 7), η κατ' εξαίρεση ελεγχόμενη δίωξη μη δεσποζόμενων ημίαιμων χοίρων και αγριόχοιρων, τόσο λόγω επαπειλούμενων ζημιών στην αγροτική παραγωγή όσο και για τον περιορισμό του κινδύνου εξάπλωσης της Αφρικανικής Πανώλης των χοίρων σε κτηνοτροφικές μονάδες.

Το παραπάνω μέτρο λήφθηκε κατ' εξαίρεση των ισχυουσών ρυθμίσεων δεδομένου ότι παρά τα διαχειριστικά μέτρα που λήφθηκαν σε όλη τη χώρα, όπως η αυξημένη κάρπωση των αγριόχοιρων κατά την κυνηγετική περίοδο, **δεν μειώθηκε δραστικά ο πληθυσμός των αγριόχοιρων**, ούτε και οι ζημιές στην αγροτική παραγωγή και για το λόγο αυτό **οι Δασικές Υπηρεσίες των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων κλήθηκαν να ενεργοποιήσουν άμεσα το πλαίσιο** που καθορίζεται από τις σχετικές αποφάσεις του ΥΠΕΝ **και να λειτουργήσουν τα προβλεπόμενα συνεργεία δίωξης και τις ομάδες κυνηγών**.

Επίσης δόθηκε παράταση στο χρόνο επιτρεπόμενης θήρας του σε όλη τη χώρα και συνεπώς ασκήθηκε και μάλιστα με όρους απεριόριστης κάρπωσης η θήρα του αγριόχοιρου, η οποία εκτιμούμε συνέβαλε στην τοπική μείωση του πληθυσμού τους ιδίως στις περιοχές που υπάρχουν προβλήματα στις καλλιέργειες και τις αγροτικές εκμεταλλεύσεις.

Επίσης με έγγραφο μας προς όλες τις Δασικές Υπηρεσίες ζητήσαμε τη λήψη μέτρων και ειδικότερα τη συγκρότηση των ομάδων κυνηγών (στα πλαίσια της γ' σχετικής ΚΥΑ) προκειμένου να υλοποιηθεί ο σχεδιασμός των Υπουργείων Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και Περιβάλλοντος και Ενέργειας γαναφορικά με την υλοποίηση του σχεδίου απομείωσης του πληθυσμού των αγριόχοιρων στη Χώρα

Πέραν των ανωτέρω το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας έχει δώσει οδηγίες στις Δασικές Υπηρεσίες και τους λοιπούς φορείς για την αντιμετώπιση του περισσότερο σύνθετου προβλήματος της διέλευσης ή παραμονής αγριόχοιρων σε κατοικημένες περιοχές και πλησίον του οδικού δικτύου. Το θέμα αυτό εξ αντικειμένου άπτεται και των αρμοδιοτήτων λοιπών φορέων όπως η τοπική αυτοδιοίκηση, οπότε για τον αποτελεσματικό χειρισμό του είναι απαραίτητη η συνεργασία και ο συντονισμός μεταξύ των Δασικών Υπηρεσιών με τις οικείες Περιφέρειες, τους Ο.Τ.Α, την Ελληνική Αστυνομία και τις λοιπές κατά περίπτωση αρμόδιες υπηρεσίες/φορείς και εκεί που παρατηρούνται συχνές εμφανίσεις αγριόχοιρων μέσα στις πόλεις θα πρέπει να ζητείται η συνδρομή τους, ώστε οι προβλεπόμενες ενέργειες να γίνουν με απόλυτη ασφάλεια για την αποφυγή πρόκλησης ατυχημάτων.

B. Αναφορικά με τις επιθέσεις από τσακάλια:

Το τσακάλι στην Ελλάδα συγκαταλεγόταν στα «επιβλαβή είδη» μέχρι το 1990, και οι πληθυσμοί του μειώθηκαν από την επικύρωση που ίσχυε την περίοδο 1974-1981, σε συνδυασμό και με άλλους παράγοντες. Σε ορισμένες περιπτώσεις τοπικά προκλήθηκε και εξαφάνιση πληθυσμών. Σήμερα στη χώρα μας ο πληθυσμός του φαίνεται να ανακάμπτει.

Οι πληθυσμοί του Τσακαλιού σύμφωνα με τον κατάλογο Ερυθρών δεδομένων της Διεθνούς Ένωσης για την προστασία της Φύσης(RED LIST IUCN) εμπίπτουν στην «Κατηγορία κινδύνου διεθνής: **Μειωμένου ενδιαφέροντος LC**», δεν θεωρείται προστατευόμενο είδος από την ελληνική νομοθεσία και όσον αφορά την ευρωπαϊκή και κοινοτική νομοθεσία για την φύση το είδος **περιλαμβάνεται μόνο** στο Παράρτημα V «ΖΩΙΚΑ ΚΑΙ ΦΥΤΙΚΑ ΕΙΔΗ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ Η ΣΥΛΛΗΨΗ ΣΤΗ ΦΥΣΗ ΚΑΙ Η ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΥΠΟΚΕΙΝΤΑΙ, ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΩΣ, ΣΕ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ» της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ «για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας» και είναι είδος κοινοτικού ενδιαφέροντος, **αλλά όχι όμως είδος προτεραιότητας**.

Πρόσφατα δεδομένα εκτιμούν τον κατακερματισμένο πληθυσμό του τσακαλιού στα Βαλκάνια να ανέρχεται σε 70.000 άτομα. Μεγαλύτερες πυκνότητες απαντούν στη γειτονική χώρα τη Βουλγαρία, ενώ το νοτιότερο και απομονωμένο όριο εξάπλωσης του είδους στην Ευρώπη είναι η Πελοπόννησος. Το τσακάλι είναι ευρυφάγο σαρκοφάγο, οι κύριες πηγές τροφής είναι τα μικρά θηλαστικά, φρούτα και νεκρών ζώων και ανάλογα με την περιοχή και αγροτικά ζώα (συνήθως μικρά, νεαρά και αποκομμένα από το κοπάδι), και περιοδικά ασπόνδυλα και πτηνά. Τα τσακάλια μπορεί να είναι μοναχικοί άρπαγες, ή να συνεργάζονται σε ζευγάρια ή ομάδες. Δεν μπορεί να τρέξει γρήγορα σαν τον λύκο, κάτι το οποίο οφείλεται στην ανατομία του (μικρά πόδια), ωστόσο κάποιοι ερευνητές αναφέρουν ότι μπορεί να φτάσει τα 40km/h.

Από επιστημονικά στοιχεία και παρατηρήσεις που υπάρχουν οι περισσότερες επιθέσεις σε αγροτικά ζώα γίνονται σε κοπάδια προβάτων που βόσκουν χωρίς επίβλεψη. Σε αυτές τις περιπτώσεις το υψηλό ποσοστό αρπακτικότητας θεωρείται ότι είναι η έκρηξη του πληθυσμού τσακαλιού, λόγω της απουσίας του λύκου και των ανεξέλεγκτων σκουπιδιοτόπων, όπως και η απόθεση νεκρών ζώων στην ύπαιθρο.

Σε πολλές περιπτώσεις η πρόκληση ζημιών στο κτηνοτροφικό κεφάλαιο οφείλεται σε αδέσποτα άγρια σκυλιά ή και σε τσακάλια που είναι τα μόνα σαρκοφάγα που προκαλούν παρόμοιες απώλειες σε αγροτικά ζώα. Σημειώνεται ότι η παρουσία αδέσποτων σκύλων σε κάποιες περιοχές είναι μεγάλη. **Η διάκριση του είδους του σαρκοφάγου ζώου που προκάλεσε τη ζημιά είναι δύσκολη χωρίς τη συστηματική εξέταση των στοιχείων, άρα συνήθως δεν είναι βέβαιο εάν πρόκειται για σκύλο ή τσακάλι.**

Οι αναφορές κάνουν επίσης λόγο για απώλειες που αφορούν αιγοπρόβατα που διατηρούνται ελεύθερα έξω στην ύπαιθρο κατά τη διάρκεια της νύχτας και με ελλιπή φύλαξη. Αντίθετα, σε άλλες περιοχές της Ελλάδας με υψηλές πυκνότητες τσακαλιού (Βόρεια Ελλάδα, Σάμος) οι ζημιές είναι ελάχιστες διότι χρησιμοποιούν προληπτικές μεθόδους αποτροπής (διατήρηση των αιγοπροβάτων τη νύχτα εντός κατάλληλων περιφράξεων και ποιμενικά σκυλιά) – αυτό βεβαίως έχει ένα επιπρόσθετο κόστος από την πλευρά του κτηνοτρόφου – αλλά σε αυτές τις περιοχές έχει επιτευχθεί σε ικανοποιητικό βαθμό συνύπαρξη.

Συνεπώς, προτεραιότητα για τις υπηρεσίες είναι η καταγραφή των περιστατικών (δηλώσεις απωλειών από αγρότες-κτηνοτρόφους στον ΕΛΓΑ) και η προσεκτική εξέτασή τους. Στο πλαίσιο αυτό θα δοθούν αναλυτικές οδηγίες στα κατά τόπους Δασαρχεία. Κατόπιν της συστηματικής περιγραφής του προβλήματος και της διαπίστωσής του, οι αρμόδιες Υπηρεσίες του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων σε συνεργασία με τις Δασικές Υπηρεσίες, θα πρέπει να εξετάσουν την εφαρμογή των ενδεικνυόμενων κατά περίπτωση προληπτικών μέτρων.

Σε ότι αφορά τις αποζημιώσεις των αγροτών για την κάλυψη ζημιών στο ζωικό ή φυτικό κεφάλαιο εξαιτίας της αλληλεπίδρασης ειδών της άγριας πανίδας με τις αγροτικές εκμεταλλεύσεις, αποτελεί αρμοδιότητα του ΕΛΓΑ, ο οποίος εποπτεύεται από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Θέματα που αφορούν στην ένταξη στο πρόγραμμα Κρατικών Οικονομικών Ενισχύσεων και την ενεργοποίηση έκτακτων και πρόσθετων μέτρων και την τροποποίηση του κανονισμού του ΕΛΓΑ για τις αποζημιώσεις στο ζωικό κεφάλαιο και τη φυτική παραγωγή από τα άγρια ζώα, συμπεριλαμβανομένου και του αγριογούρουνου, σε περιοχές εκτός συνθήκης RAMSAR αποτελούν αρμοδιότητα του εν λόγω Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και του ΕΛΓΑ, επίσης θεωρούμε σημαντικό να συνδυάζεται η λήψη προληπτικών μέτρων με το ισχύον σύστημα αποζημίωσης των απωλειών με τον ισχύοντα κανονισμό αποζημιώσεων του ΕΛΓΑ, το οποίο και θα πρέπει στα πλαίσια των δυνατοτήτων του ισχύοντος κανονισμού να εξετάσει τη δυνατότητα βελτίωσης του κανονισμού αποζημιώσεων στο κτηνοτροφικό κεφάλαιο εντάσσοντας την δυνατότητα κάλυψης και για το τσακάλι.

Τέλος είμαστε στην διάθεση σας για κάθε περαιτέρω πληροφορία ή διευκρίνιση απαιτηθεί.

Ο ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΔΡΟΥΓΑΣ

Εσωτερική Διανομή:

-Γραφείο Αναπληρωτή Προϊσταμένου Γενικής Διεύθυνσης Δασών και Δ.Π.